

STATENINFORMATIE JEUGDZORG

KOERSVAST LOSLATEN

INLEIDING

Dit is de vierde editie van de Stateninformatie Jeugdzorg. De Stateninformatie is een viermaandelijks bulletin waarin wij u, conform de toezegging in het Meerjarenbeleidskader (MKB) 2013-2014, informeren over wat er speelt binnen het beleidsterrein Jeugdzorg in de provincie Utrecht. Tot aan de transitie ontvangt u nog twee keer de Stateninformatie.

Dit informatiebulletin omvat een viertal thema's, te weten:

- Transitie naar gemeenten
- Vraag naar jeugdzorg en beschikbaarheid
- Financiën
- De risico's

Deze editie gaat over de periode oktober 2013 - januari 2014. Eerdere edities kunt u vinden op de [website van de provincie Utrecht](#).

1 TRANSITIE NAAR GEMEENTEN

1.1 UITVOERINGSPROGRAMMA JEUGDZORG 2014 EN UITWERKINGSPLANNEN BELEIDSVRIJE RUIMTE

In de afgelopen periode heeft de provincie Utrecht in samenwerking met alle regio's, de zorgaanbieders, Bureau Jeugdzorg Utrecht, JIJ Utrecht en het ministerie van VWS (als toehoorder) het provinciale Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2014 opgesteld. Hierin zijn de gezamenlijke uitgangspunten voor 2014 benoemd, die verder worden uitgewerkt in regioplannen UVP. De uitgangspunten zijn erop gericht om gemeenten in 2014 al zoveel mogelijk beleidsruimte te geven, gebaseerd op de afspraken uit de transitiearrangementen (zie paragraaf 1.2). Gemeenten bepalen de specifieke speerpunten voor hun regio. Regio's kunnen op deze manier al een deel van de taken overnemen, bijvoorbeeld rond de toegang, of zij kunnen al afspraken maken met instellingen rond de instroom van nieuwe cliënten in hun regio.

In het eerste kwartaal van 2014 stellen de gemeenten de Uitwerkingsplannen beleidsvrije ruimte op. Zij doen dit in samenwerking met (afgevaardigden van) BJU, de zorgaanbieders en de provincie Utrecht. De provincie betreft hierbij het Rijk en de Inspectie in verband met (de verschuivende) bestuurlijke verantwoordelijkheid.

1.2 TRANSITIEARRANGEMENTEN

Dankzij een forse inzet van alle partijen, waaronder de provincie, zijn de Utrechtse regio's erin geslaagd om op 31 oktober de regionale transitiearrangementen (RTA's) aan te leveren aan de Transitiecommissie Stelselwijziging Jeugd (TSJ), die de plannen heeft beoordeeld. De RTA's zijn ter informatie ook aan alle Statenleden gestuurd.

Transitiecommissie

Uit de toelichting op het rapport van de TSJ blijkt dat er nog veel te doen is. De commissie heeft een stoplichtensysteem gehanteerd. Landelijk zijn slechts 11 van de 41 regio's 'groen' beoordeeld en voldoen zij aan de gestelde criteria van de commissie. Van de zes Utrechtse jeugdzorgregio's is 1 regio (regio Utrecht) 'groen' beoordeeld; de overige 5 regio's zijn 'oranje' beoordeeld. Zij hebben nog tijd nodig om tot verdere afspraken te komen.

Door de commissie zijn kanttekeningen geplaatst bij het gebrek aan voldoende duidelijkheid over de financiële kaders en de gevolgen voor de continuïteit en frictiekosten. Daarnaast oordeelde de TSJ dat extra aandacht nodig is voor de continuïteit van taken van de BJZ's en voor de functies jeugdbescherming en jeugdreclassering van de Landelijke Werkende Instellingen (LWI's) in 2015.

Zorgaanbieders

In hun reactie op de RTA's hebben de Utrechtse zorgaanbieders aangegeven de inhoudelijke visie en uitgangspunten te onderschrijven, maar zich zorgen te maken over het financiële kader. In een gezamenlijk antwoord aan de zorgaanbieders hebben de Utrechtse regio's toegezegd om in februari 2014 meer financiële duidelijkheid te geven.

Provincie

De provincie heeft in haar reactie op de RTA's haar waardering uitgesproken voor de constructieve wijze waarop gemeenten, zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg Utrecht gezamenlijk invulling hebben gegeven aan de RTA's. Het was een complexe opgave in een zeer korte tijd. De ontwikkeling van de arrangementen hebben een stevige basis gelegd voor verdere samenwerking. Ook is er meer duidelijkheid over de stappen die gezet moeten worden in het kader van de transformatie (zie paragraaf 1.3). Onduidelijkheid over de budgetten baart ook de provincie grote zorgen omdat de continuïteit van de zorg en de gevolgen voor de frictiekosten daardoor ongewis zijn.

De onafhankelijke (ingehuurde) procesbegeleider voor het tot stand komen van de samenwerking met/van gemeenten (en daarmee ook de transitieagenda en transitiearrangementen) heeft zijn opdracht afgerond. Een medewerker van de provincie neemt, op vraag van de gemeenten, de rol van onafhankelijk procesbegeleider nu over.

Aanvullende afspraken

Om tegemoet te komen aan de behoefte van alle partijen aan meer financiële duidelijkheid, heeft het Rijk in de tweede week van december een nieuwe budgettraming beschikbaar gesteld.

Tevens heeft het Rijk de regio's verzocht om aanvullende afspraken te maken met Bureau Jeugdzorg en de LWI's.

Op 16 december hebben de Utrechtse regio's samen met BJJ, Stichting Gereformeerde Jeugdzorg (SGJ), William Schrikker Groep (WSG) en het Leger des Heils een gezamenlijke reactie opgesteld.

Hoewel er landelijk grote zorgen bestaan over de continuïteit van de taken van zorginstellingen, bieden de ontwikkelingen wat betreft Bureau Jeugdzorg in de provincie een positiever beeld. In samenspraak met de provincie is BJJ in een relatief vroeg stadium gestart met een verantwoorde afbouw van de flexibele schil in het personeelsbestand en het ontwikkelen van een visie op de toekomst. Deze visie heeft geleid tot een nieuwe integrale werkwijze waarbij spoedeisende zorg, casemanagement, drang en dwang, de AMK-functie en de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringstaken deel uitmaken van de zogeheten SAVE werkwijze. Aan de SAVE aanpak werken ook de WSG en de Raad voor de Kinderbescherming mee. In de reactie aan het Rijk hebben alle Utrechtse regio's aangegeven zich aan te sluiten bij de SAVE werkwijze. Dit is een belangrijke stap in het borgen van de continuïteit van de BJZ taken.

Vervolg

De gemeenten/regio's zitten, na het opstellen van de transitiearrangementen, nu in de fase van uitwerking en implementatie. Zij zijn bezig met hun (regionale) beleidsplannen/uitvoeringsplannen. Gemeenten nemen hierbij onder andere ook de plannen voor de invulling van de vrije beleidsruimte uit het UVP mee.

Waar het accent tot dusver vooral lag op de bovenregionale samenwerking, ligt de regie vanaf nu meer op het lokale en regionale niveau. Hier wordt de verbinding tussen het voorveld, de eerste lijn en de specialistische zorg in de lokale teams tot stand gebracht.

De regio's blijven wel (bovenregionaal) samenwerken op onderwerpen waar afstemming gewenst of noodzakelijk is, zoals op het gebied van het Algemeen Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) en de jeugdzorg plus.

In het Breed Wethoudersoverleg is, onder leiding van gedeputeerde Mariëtte Pennarts, besloten dat in 2014 de nadruk ligt op drie aspecten:

1. Tempo maken met het vormgeven en versterken van de lokale infrastructuur.
Dit punt komt ook terug in de uitvoeringsplannen van gemeenten.
2. Relatie leggen tussen voorveld (0^e lijn) en 1^e lijn, en tussen de lokale teams en de specialistische zorg.
Gemeenten kunnen hiervoor de beleidsvrije ruimte benutten.
3. Samenwerking met zorgaanbieders intensiveren.
Dit gebeurt onder andere doordat gemeenten aansluiten bij het overleg van zorgaanbieders en provincie Utrecht.

Deze drie onderdelen hebben prioriteit omdat gemeenten hiermee invulling geven aan hun ambitie om de kwaliteit van zorg te verbeteren, de lokale aanpak in 2015 vorm te geven en de instroom naar de zwaardere zorg te beperken. Dit laatste is een belangrijke voorwaarde om de budgetrisico's te beheersen.

Daarnaast zijn in maart de gemeenteraadsverkiezingen. Om in 2014 de noodzakelijke stappen te kunnen zetten, is het belangrijk dat de colleges van B&W en de gemeenteraden (zoveel als mogelijk) vòòr de gemeenteraadsverkiezingen een besluit nemen over de Budgetbrief 2015 en keuzes maken rondom sturing en contractering voor het jaar 2015. Dit is in het Breed Wethoudersoverleg (december 2013) afgesproken. Besluitvorming over deze twee onderwerpen is nodig, zodat gemeenten tijdig formele afspraken met de zorgaanbieders kunnen maken, de monitoring en verantwoording kunnen inrichten en de werkprocessen kunnen ontwikkelen en afstemmen.

De gemeenten zijn inmiddels bezig om, als vervolg op de transitiearrangementen, budgetbrieven op te stellen. Hierin informeren zij de zorgaanbieders over de financiële kaders 2015. Deze budgetbrieven worden in februari-maart besproken in de colleges/raden en daarna (maart) verstuurd naar de zorgaanbieders.

De gemeenten zijn in hierin natuurlijk zelf bepalend. De provincie heeft belang bij goede tijdige afspraken in het kader van een goede overdracht en terugbrengen van de frictiekosten. Zij faciliteert hierbij waar mogelijk.

Mijlpalen Transitieagenda 2014 is een overzicht van de belangrijkste stappen die in 2014 genomen moeten worden. De verdere invulling vindt in de regio's zelf plaats.

1.3 TRANSFORMATIE VAN DE ZORG IN DE REGIO'S

De provincie stuurt nog steeds op zorgvernieuwing door o.a. afbouw van residentiele zorg en door de wachtlijsten bij o.a. het AMK tot het minimum te reduceren.

De zorgvernieuwing of transformatie van de zorg in de regio's is in volle gang. De provincie heeft hiervoor verschillende middelen ter beschikking gesteld, zoals de motie zorgvernieuwing, de experimenteerregeling en de oorspronkelijke Alleato budgetten (zie ook eerdere nummers van de Stateninformatie). Met veel elan is de beweging voor zorgvernieuwing opgepakt en verder uitgebreid en uitgerold.

Aanvullend op de bestaande regelingen heeft de provincie in het Uitvoeringsprogramma (UVP) 2014 extra ruimte geboden aan gemeenten om de zorgvernieuwing verder door te ontwikkelen en om alvast de bouwstenen voor hun transformatie vanaf 2015 neer te leggen. Gemeenten zijn bezig om in regioverband plannen te ontwikkelen om deze vrije beleidsruimte in te vullen.

Ontwikkelingen zorgvernieuwing in de regio's

Inhoudelijk richt de zorgvernieuwing zich in belangrijke mate op de versterking van de lokale infrastructuur, de eerste lijn, om uiteindelijk zwaardere vormen van zorg te verminderen. In de pilots experimenteren gemeenten met het naar voren halen en integraal benaderen van de zorg door het opzetten van buurt- en wijkteams en een betere aansluiting op het onderwijs en de tweedelijnszorg. De provincie heeft in het UVP ruimte gemaakt voor 'couleur locale' en voor tempo-verschillen, om zo de gemeenten maximaal te ondersteunen. Utrecht en regio Eemland zijn het verst in hun ontwikkeling. Begin en medio 2014 zullen de regio's de ingezette middelen (waaronder de experimenteerregeling) conform de verordening en beschikking formeel verantwoorden. In de bijgevoegde link staan de ontwikkelingen in de zorgvernieuwing in de regio's. Dit is aanvullende informatie ten opzichte van de vorige Stateninformatie.

1.4 KENNISNETWERK

De speerpunten uit het werkplan van het kennisnetwerk en de gemeenten zijn verder uitgevoerd. Deze zijn vertaald in de onderstaande activiteiten.

Expertise

Op verzoek van gemeenten heeft de provincie meerdere malen, met name financiële, expertise ingebracht bij de regiogesprekken. Deze behoefte bestaat nog steeds en daarin wordt voorzien.

Landelijk netwerk

De provincie onderhoudt goede contacten met het Transitiebureau Jeugdzorg (VNG, VWS en VenJ), waaronder de vliegende brigades. Ook zijn er contacten met de Transitie Academie (vanuit Stadsregio Amsterdam). De provincie stemt hierdoor het programma van het Kennisnetwerk goed af op het landelijke aanbod van jeugdzorg expertise.

Netwerk Jeugd

Het online platform [Netwerk Jeugd.nl](http://NetwerkJeugd.nl) is veel ingezet bij de ontwikkeling van de transitiearrangementen. Bij het verder in gebruik nemen bleek behoefte aan vernieuwingen. In overleg met de community manager van medeoprichter provincie Noord-Brabant, is een aantal verbeteringen in de maak, die het gebruik vergemakkelijken.

Nieuwsbrieven

In de afgelopen 4 maanden zijn twee digitale nieuwsbrieven Jeugdzorg verschenen. De [nieuwsbrief van november](#) stond geheel in het teken van de Week van de Jeugdzorg en de Najaarsconferentie, die in deze week werden georganiseerd, met als verbindend thema de participatie van cliënten.

De digitale nieuws-update over de transitie is periodiek verschenen en verspreid via de procesbegeleider van de transitie aan de betrokkenen.

Stagewebsite Jeugdzorg

In de week van 7-18 oktober is een extra impuls gegeven aan de Utrechtse jeugdzorgstages voor gemeenten. Raadsleden, wethouders en gemeenteambtenaren konden zich hiervoor aanmelden via de website www.utrechtsejeugdzorgstages.nl. Diverse gemeenten hebben hiervan gebruik gemaakt. Omdat het gebruik van de site door de kerndoelgroep van gemeentebestuurders en raadsleden minder dan verwacht was, is besloten de site over te hevelen naar de provinciesite. Per 1 december 2013 kunnen wethouders, gemeenteambtenaren en raadsleden terecht op www.provincie-utrecht.nl/jeugdzorgstages waar alle contactgegevens van de stage-aanbieders vermeld staan. Deze doorstart past goed bij de fase van de transitie, waarbij gemeenten steeds meer het voortouw nemen. Het blijft hierdoor mogelijk om ook in 2014 een stage te volgen, en zo een goede indruk te krijgen van de praktijk.

Week van de Jeugdzorg

In de Week van de Jeugdzorg vonden twee bijeenkomsten plaats. De jongerenbijeenkomst en de [Najaarsconferentie](#) voor bestuurders. De bezoekers van de Najaarsconferentie waren enthousiast en hebben verschillende workshops kunnen volgen. Bijvoorbeeld over aansluiting op het onderwijs, bestuurlijke verantwoordelijkheid in samenwerking met de Inspectie, en toegang en toeleiding tot zorg. De [lezing van Hans Vermaak](#) (veranderkundige) over de driedeling primair, secundair, tertiair proces werd als zeer inspirerend ervaren. Twee dagen voor de Najaarsconferentie was er een [bijeenkomst voor jongeren uit de jeugdzorg](#). Meer dan 100 jongeren uit heel het land hebben hun [wensen voor de jeugdzorg](#) besproken. Een paar jongeren heeft deze wensen op de najaarsconferentie aan de bestuurders overhandigd.

Factsheet

Op de conferentie verscheen de nieuwe [Factsheet Jeugdzorg](#), waarin alle informatie over de Utrechtse jeugdzorg bijeen is gebracht, met veel details per gemeente en regio. Nieuw is ook de informatie over de jeugd-ggz en de jeugd-ivb.

2 VRAAG NAAR JEUGDZORG EN BESCHIKBAARHEID

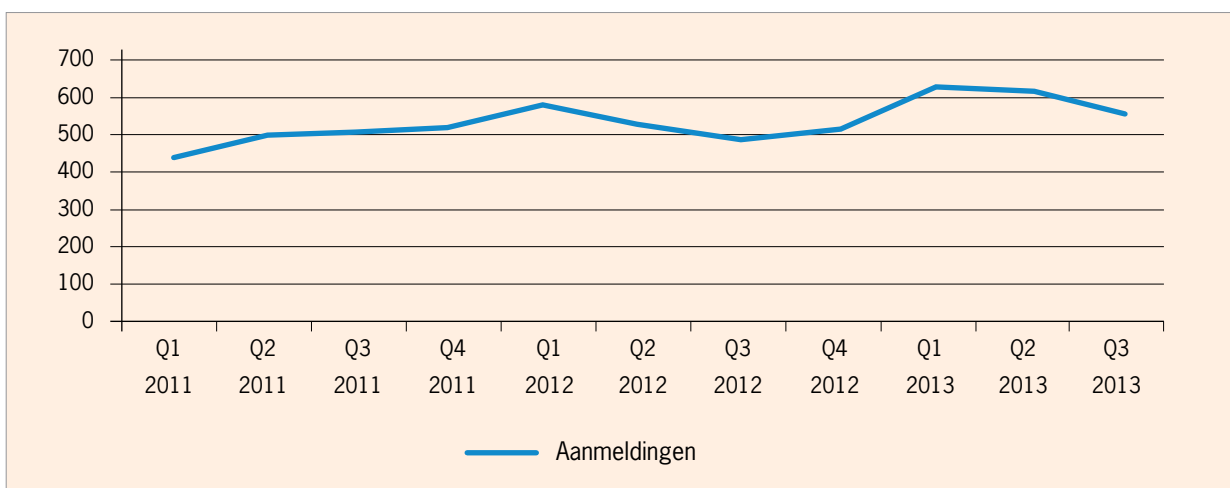
2.1 AANBIEDERS VAN JEUGD- EN OPVOEDHULP

Binnen de provincie Utrecht zijn er negen aanbieders van jeugd- en opvoedhulp die provinciaal gefinancierde jeugdzorg bieden. Jeugdigen, zowel vanuit het vrijwillige als vanuit het gedwongen kader, kunnen bij één van deze zorgaanbieders terecht mits zij een indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg Utrecht ontvangen hebben. In het kader van de transitie zijn er twee samenwerkingsverbanden tussen zorgaanbieders ontstaan: Netwerk voor jeugd en Jeugdhulp op maat.

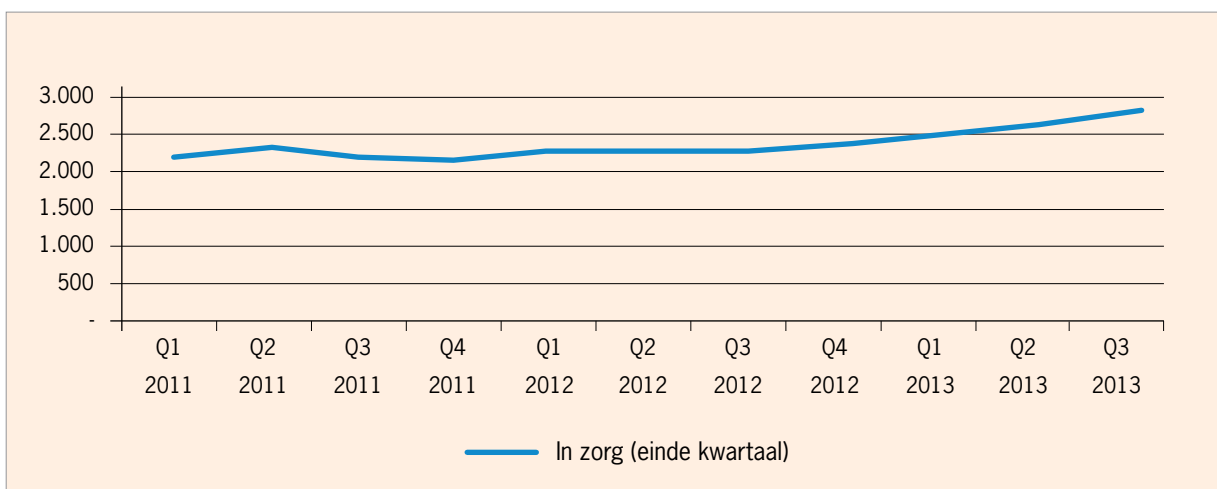
2.1.1 Aanmeldingen, aantal jeugdigen en wachtlijsten

De provincie is verantwoordelijk voor inkoop van voldoende en passende zorg. Om te beoordelen of er voldoende aanbod is worden de nieuwe aanmeldingen (grafiek 1), het aantal jeugdigen in zorg (grafiek 2) en de wachtlijsten (grafiek 3) in samenhang gemonitord.

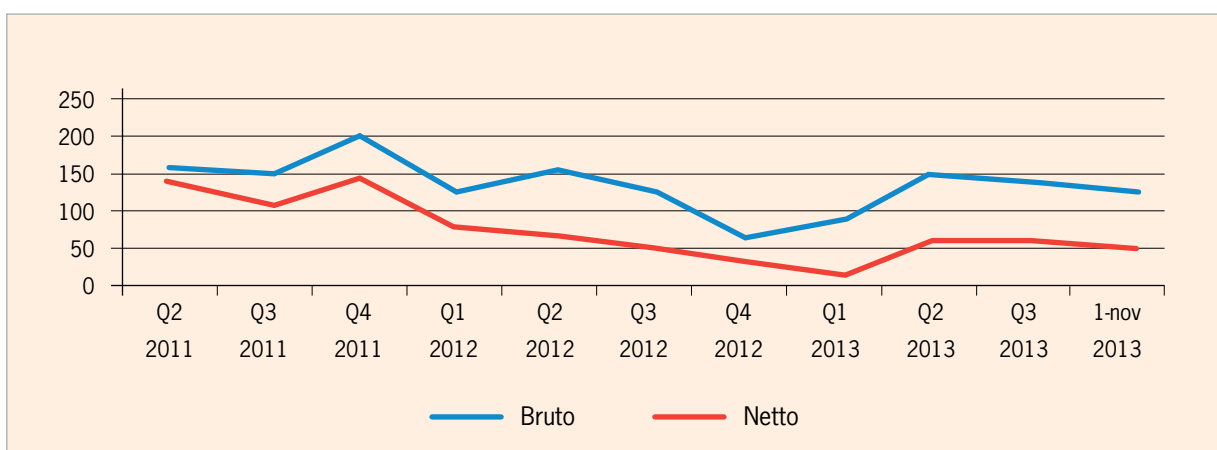
Grafiek 1: Aanmeldingen bij aanbieders van jeugd- en opvoedhulp

Grafiek 2: Aantal jeugdigen in zorg

Grafiek 3: Verloop bruto en netto wachtlijst

Definities

De bruto wachtlijst bestaat enerzijds uit jeugdigen die al een vorm van geïndiceerde jeugdzorg ontvangen en alvast voor vervolgzorg zijn aangemeld (trajectzorg), anderzijds uit jongeren die (conform de prioriteitenladder) met ambulante hulp zijn gestart in afwachting van of ter voorkoming van de zwaardere geïndiceerde zorg.

De netto wachtlijst betreft het aantal jeugdigen dat langer dan 9 weken wacht op provinciaal gefinancierde jeugdzorg en dat in de wachtperiode geen enkele vorm van provinciaal gefinancierde jeugdzorg ontvangt.

2.1.2 Analyse

In 2013 is er ten opzichte van andere jaren sprake van een verhoogde instroom (aanmeldingen) bij de aanbieders van jeugd- en opvoedhulp. Dit leidt tot meer jeugdigen in zorg (grafiek 2). Eind derde kwartaal 2013 maakten 2.764 jeugdigen gebruik van geïndiceerde jeugdzorg. Wegens innovatie van de zorg (o.a. meer inzet van ambulante hulp) zijn de aanbieders van jeugd- en opvoedhulp in staat om de opnamecapaciteit te verhogen.

Op peildatum 1 nov 2013 stonden er 130 jeugdigen op de bruto wachtlijst en 50 jeugdigen op de netto wachtlijst (zie grafiek 3).

Het is een prestatie van de zorgaanbieders dat de wachtlijst beperkt blijft, ondanks de kortingen op hun budget, waaronder 2,65% van VWS en het afkomen van middelen t.b.v. de experimenteerregeling en de toenemende vraag. Dit hebben de zorgaanbieder o.a. gedaan door innovatie, verbetering van logistieke processen en flexibele inzet van personeel.

Maandelijks is er een logistiek beraad tussen de zorgaanbieders en BJU over de wachtlijsten en de in- en doorstroom van jeugdigen. Tot op cliëntniveau is bij hen bekend wat de reden van wachten is. Dit leidt tot een flexibel aanbod, flexibele inzet van medewerkers, en verbetering van logistiek en samenwerking.

De zorgaanbieders rapporteren de reden van wachten aan de provincie (zie grafiek 4). Uit de rapportage van 1 nov 2013 blijkt dat 28 jeugdigen (56% van de netto wachtenden) om andere redenen niet instroomt dan onvoldoende capaciteit. Deze redenen zijn divers: matching pleegouders, nog geen machtiging kinderrechter, ouders/kind blijken onvoldoende gemotiveerd, aanvullend onderzoek noodzakelijk, vakantie, etc.

Het aantal wachtenden dat op de wachtlijst staat wegens capaciteitsgebrek neemt ten opzichte van het tweede kwartaal weer iets af. In Q2 was dit 36, nu is het 22. De daling van de wachtlijst is toe te schrijven aan de inzet van de flexmiddelen in het najaar. Deze middelen waren deel van het zorgbudget en zijn ingezet om in te spelen op de veranderende vraag naar zorg, daar waar er wachtlijsten ontstonden (pleegzorg, vechtscheidingen). Tevens kan het zijn dat, door de start van de projecten in het kader van de experimenteerregeling in de regio's, de instroom vermindert. In februari 2014 dienen de regio's tussenevaluaties in, waarin zij aangegeven welke effecten tot dan toe zijn bereikt met de projecten.

Grafiek 4: Categorisering reden van wachten, in aantal jeugdigen

2.2 BUREAU JEUGDZORG UTRECHT (BJU)

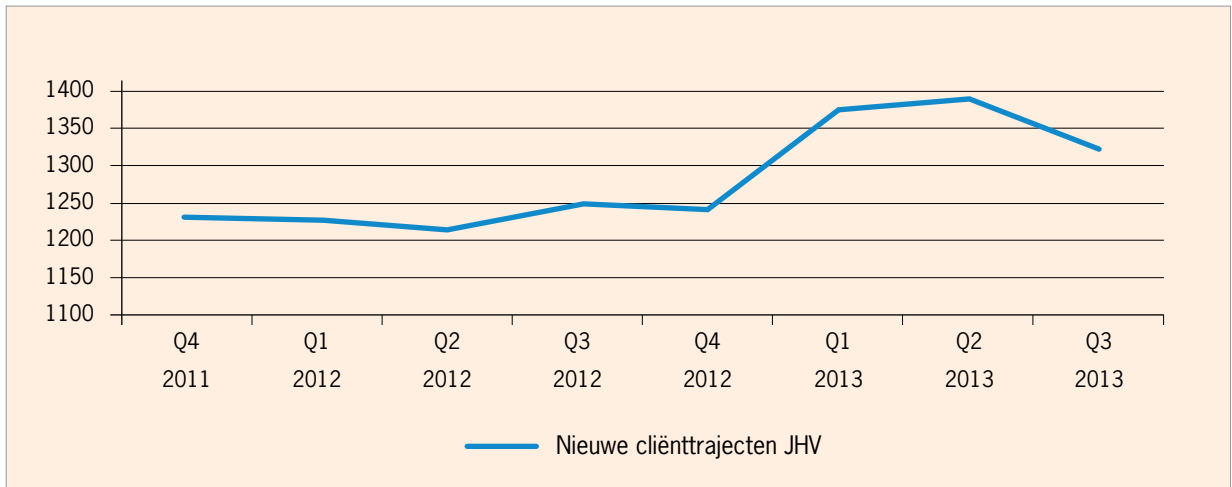
Bureau Jeugdzorg Utrecht vormt de toegang tot de geïndiceerde jeugdzorg in de provincie Utrecht. De doelgroep is jeugdigen tot 18 jaar en hun ouders/opvoeders in situaties waarin er ernstige problemen zijn bij het opgroeien en de opvoeding. De veiligheid van kinderen staat voorop.

2.2.1 Vrijwillige toegang

In het derde kwartaal van 2013 (peildatum 1 okt 2013) zijn er 1.327 nieuwe cliënttrajecten binnen de vrijwillige hulpverlening gestart. Dit zijn cliënten voor zowel de provinciaal gefinancierde jeugdzorg als voor de jeugd-GGZ, op grond van de AWBZ of zorgverzekeringswet, waarvoor geen jeugdbeschermingsregel door de kinderrechter is uitgesproken.

In het derde kwartaal is sprake van een lichte afname ten opzichte van het tweede kwartaal. Het is de vraag of deze trend zich voort zal zetten.

Grafiek 5: Aantal nieuwe cliënttrajecten jeugdhulpverlening

Het percentage jeugdigen dat binnen 8 weken (tussen datum aanmelding en datum afgifte indicatiebesluit) een indicatiebesluit ontvangt is 67%. Het percentage blijft ten opzichte van voorgaande kwartalen stabiel. Jeugdigen in crisis vallen buiten deze registratie, zij ontvangen direct een indicatiebesluit. Redenen waarom een indicatiebesluit niet binnen de 8 weken plaatsvindt zijn verschillend van aard. Soms is de problematiek complex, soms is men in afwachting van (aanvullend) diagnostisch onderzoek of kost het meer tijd om ouders te motiveren.

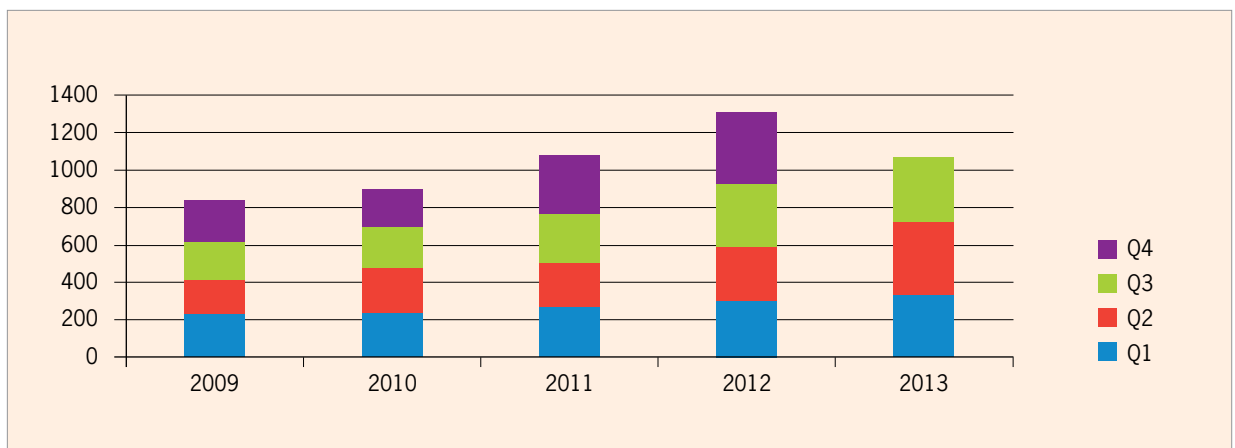
2.2.2 Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

Het AMK is toegankelijk voor iedereen die zich zorgen maakt over kinderen in zijn of haar omgeving en kindermishandeling vermoedt.

Bij het AMK is de laatste jaren een stijging te zien in het aantal aanmeldingen voor onderzoek, onder invloed van de toegenomen aandacht voor het signaleren en voorkomen van kindermishandeling, zoals de inwerkingtreding van de Meldcode, de landelijke campagnes en de sociaaleconomische ontwikkelingen.

Voor het eerst neemt het aantal meldingen voor onderzoek niet meer toe, maar af: van 386 (2^e kwartaal) naar 321 (3^e kwartaal) meldingen.

Grafiek 6: Aantal aanmeldingen voor onderzoek 2009-2013

Op peildatum 1 oktober wachten er geen kinderen langer dan 5 werkdagen op de start van onderzoek door het AMK.

In onderstaand schema is over het 3^e kwartaal aangegeven hoe snel de meldingen in onderzoek zijn genomen (als % van het totaal van 321 meldingen).

% <= 5 werkdagen	%>5 werkdagen<=10 werkdagen	>10 werkdagen
64%	36%	0%

2.2.3 Jeugdbescherming

De instroom van het aantal OTS-en (Ondertoezichtstelling) neemt af. In de eerste drie kwartalen van 2012 waren er 589 nieuwe OTS-en. In de eerste drie kwartalen van 2013 zijn dit er 513. Dit is een afname van 13%. De afname van het aantal ondertoezichtstellingen hangt mogelijk samen met de toegenomen aandacht en inzet om bij complexe problematiek de ondertoezichtstelling te voorkomen, dan wel de doorlooptijd er van te verkorten. Zo zijn er landelijke en regionaal zogeheten 'Vliegwielpjecten' uitgevoerd en ontwikkelt BJU de SAVE-werkwijze.

In het derde kwartaal van 2013 zet de verbetering van het tweede kwartaal met betrekking tot de geregistreerde doorlooptijd - tussen uitspraak van de rechter en het eerste contact tussen het gezin en de gezinsvoogd - door. In het derde kwartaal vond het contact tussen de gezinsvoogd en het gezin in 66% van de gevallen binnen afgesproken streefwaarden van vijf werkdagen plaats. Dit was in het 2e kwartaal nog 60%. BJU voldoet, net als de meeste andere bureaus jeugdzorg, aan de nu geldende wettelijke norm van kennisgeving binnen vijf werkdagen.

Voor spoedeisende gevallen is binnen 24 uur een gezinsvoogd beschikbaar.

2.3 CLIËNTENPARTICIPATIE

De provincie investeert, juist in de voorbereidingsfase van de transitie, volop in cliëntenparticipatie. Hoe wij dan doen, is beschreven in de [vorige Stateninformatie](#).

In november was de Week van de Jeugdzorg. Deze stond, net als ieder jaar, in het teken van de cliënt. Tijdens een [bijeenkomst voor jongeren](#) in het provinciehuis hebben de jongeren hun [wensen](#) voor de jeugdzorg besproken. Deze wensen hebben zij twee dagen later toegelicht en overhandigd aan de bestuurders tijdens de Najaarsconferentie Jeugdzorg.

Op verzoek van gemeenten organiseert de provincie in maart 2014 een bijeenkomst over cliëntenbeleid. Gemeenten hebben behoefte om inzicht te krijgen in de verschillende onderdelen van dit thema, zoals cliëntparticipatie, klachtrecht en vertrouwenspersoon. Hoe wordt dat nu georganiseerd en hoe kunnen zij dat in de toekomst vormgeven? Wat kunnen zij eventueel overnemen van de huidige manier van werken? Voor de bijeenkomst werkt de provincie samen met cliëntorganisaties zoals JIJ Utrecht, Clientbelang Utrecht en de Landelijke Vereniging Ouderbalans. De bijeenkomst is bedoeld voor beleidsambtenaren van gemeenten en professionals die werken met dit thema. Uiteraard zijn cliënten nauw betrokken bij de bijeenkomst.

3 FINANCIËN

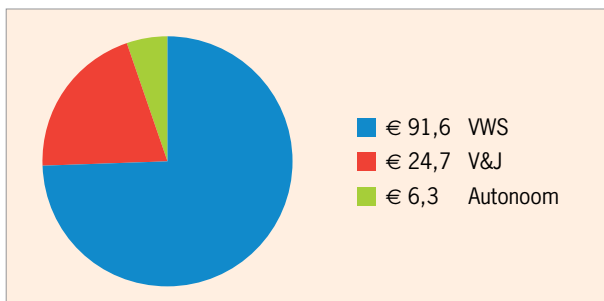
3.1 BUDGET 2014

Het budget voor 2014 is nagenoeg gelijk aan dat van 2013: € 122,6 mln tegen € 122,7 mln in 2013. De verlaging zit voornamelijk in de doeluitkering van het ministerie van V&J, veroorzaakt door de generieke korting van 1,4% op de doeluitkering.

Tegenover deze lagere inkomsten staat een hoger bedrag aan autonome middelen. Dat komt omdat het saldo op de budgetten van jeugdzorg over 2012 is toegevoegd aan het budget 2014.

De herkomst van het totale jeugdzorgbudget 2014 ad € 122,6 mln ziet er als volgt uit:

Grafiek 7: Herkomst middelen budget

Naast dit budget 2014 zijn er nog middelen uit de doeluitkering van voorgaande jaren beschikbaar, de zgn. Overlopende passiva. Hoe groot dat saldo precies is, wordt bepaald bij de Jaarrekening 2013.

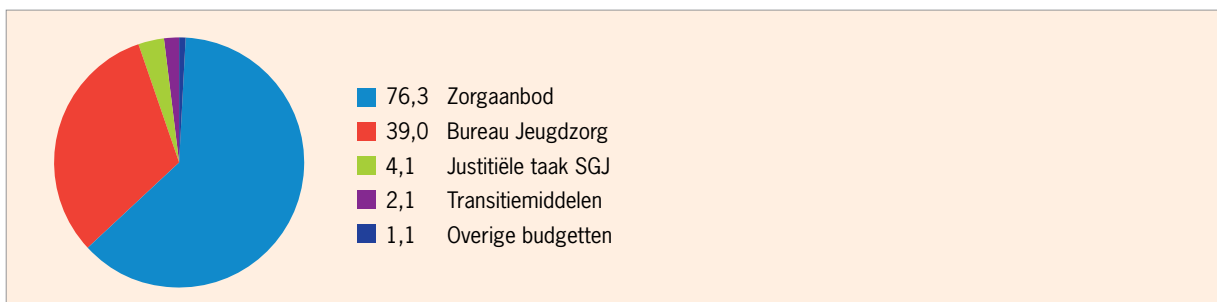
3.2 BESTEDING 2014

Het beschikbare bedrag is onder te verdelen in drie categorieën uitgaven, te weten *de zorg*, waar naast de aanbieders van jeugd- en opvoedhulp ook Bureau Jeugdzorg Utrecht en het penvoerderschap van het justitiële deel van SGJ onder valt, *de transitie-middelen* en *de overige budgetten*.

Grofweg is de besteding van het beschikbare budget als volgt in te delen:

Grafiek 8: Besteding budget 2014 (bedragen x € 1 mln)

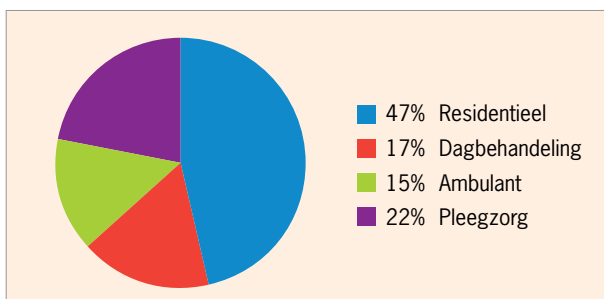

3.2.1. Zorgaanbod

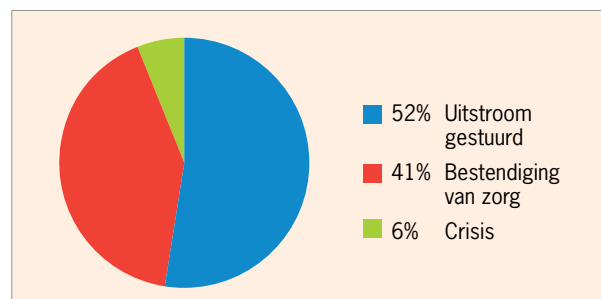
Het beschikte bedrag per 1 januari 2014 is licht lager dan het bedrag van 2013. Deze verlaging wordt veroorzaakt door het geheel doorberekenen van de korting die VWS in 2013 heeft doorgevoerd op de doeluitkering. In 2013 hebben we daarvan de helft aan de aanbieders van jeugd- en opvoedhulp en BJU doorberekend, in 2014 dus helemaal.

Op basis van de beschikkingen aan de aanbieders van jeugd- en opvoedhulp zijn de volgende indelingen, naar zorgsoorten en domeinen, te maken:

Grafiek 9: Verdeling naar zorgsoorten (in %)

Grafiek 10: Verdeling naar domein (in %)

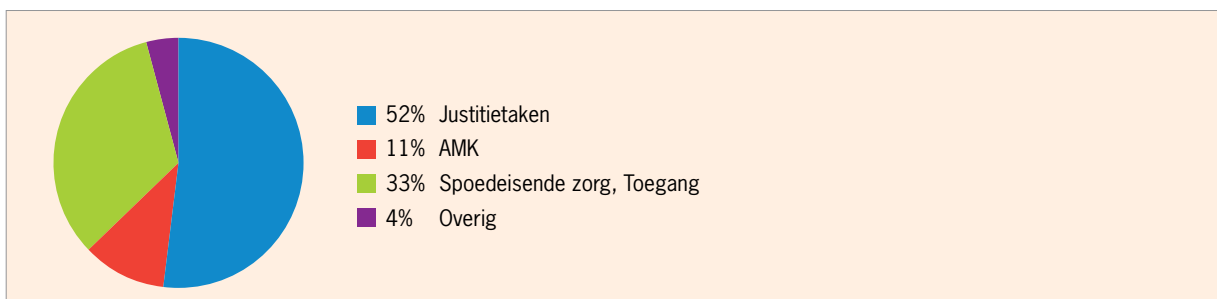
De gepresenteerde verdelingen zijn op basis van de beschikkingen per 1 januari 2014. Mogelijke effecten van de invulling van de in het UVP 2014 aangekondigde 100% beleidsvrije ruimte zijn hierin nog niet verwerkt. Naar verwachting maken provincie, regio's en/of gemeenten, zorgaanbieders en BJU in het voorjaar van 2014 afspraken over hoe de aanbieders en BJU in te zetten zijn in de regio's. Zodat al in 2014 gewerkt kan worden zoals het in 2015 de bedoeling is.

3.2.2. Bureau Jeugdzorg Utrecht

Het totaalbudget van Bureau Jeugdzorg van € 38,9 mln is als volgt te verdelen:

Grafiek 11: Verdeling budget Bureau Jeugdzorg Utrecht

Justitie

Het beschikbare bedrag voor de uitvoering van de justitietaken is op dit moment lager dan dat V&J aan de provincie beschikt heeft. V&J heeft zich gebaseerd op de aantallen cliënten die BJU per 30 juni 2013 in zorg had. De beschikking heeft als uitgangspunt de aantallen cliënten uit de prognose in de begroting 2014 van BJU.

AMK

De stijging van het aantal aanmeldingen AMK heeft zich in de tweede helft van 2013 niet doorgezet. De verwachting is dat het hetzelfde bedrag dat in 2013 beschikbaar was, ook in 2014 voldoende is.

3.2.3 Justitiële taak SGJ

In het kader van het penvoerderschap voor de uitvoering van de justitiële taak van SGJ ontvangt de provincie € 4,1 mln van V&J ontvangen en beschikt dat aan SGJ.

3.2.4 Transitiebudget

Het transitiebudget 2014 is in totaal € 2,1 mln. Dit bedrag is samengesteld uit € 1,5 mln aan transitiemiddelen die in 2011 afgeroomd zijn uit het UJC-budget en € 0,6 mln overheveling van het restant van de transitiemiddelen 2012 uit het saldo van de Jaarrekening 2012.

3.2.5 Overig

Voor enkele aan zorg gekoppelde samenwerkingsverbanden, zoals het AKJ (Advies en Klachtenbureau Jeugdzorg), JIJ Utrecht en werkbudgetten is in totaal € 1,4 mln beschikbaar.

4 DE RISICO'S

4.1 INLEIDING

2014 staat in het teken van de beëindiging van de provinciale taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de jeugdzorg en de overdracht van onze kennis en ervaring naar gemeenten. Vanaf 1 januari 2015 treedt de nieuwe Jeugdwet in werking en wordt de huidige wet ingetrokken. De provinciale verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg eindigt op die datum.

Om de risico's die kunnen optreden in het komende jaar te managen, is een risicomanagement systeem opgezet. Dit hoofdstuk is daar een samenvatting van en is gebaseerd op het Uitvoeringsprogramma 2014.

Het risicomanagementsysteem voor de jeugdzorg gaat uitsluitend over de risico's waar de provincie verantwoordelijk voor is. Het zijn risico's die gekoppeld zijn aan de uitvoering van de wettelijke taken van de provincie en spitsen zich toe op de afgesproken kwaliteit en kwantiteit van zorg in 2014. Bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet zijn er ook risico's voor cliënten, gemeenten, zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg. Deze risico's zijn echter niet de verantwoordelijkheid van de provincie, maar van gemeenten, BJU en zorgaanbieders.

Uitgangspunt: Client staat centraal

Bij het inventariseren en selecteren van de risico's staat het belang van de cliënt steeds centraal.

4.2 VIJF CATEGORIEËN RISICO'S

De risico's zijn, op basis van een inventarisatie, te clusteren naar de volgende categorieën:

1. Kwaliteit en continuïteit van zorg zijn niet gewaarborgd;
2. Infrastructuur blijft niet overeind;
3. Uitvoeren van wettelijke taken en tegelijkertijd vernieuwen;
4. Wetgeving;
5. Team Jeugdzorg.

Bij elke risicocategorie worden de belangrijkste risico's beschreven. Daarna volgen maatregelen om te voorkomen dat het risico optreedt of om het effect van het risico te minimaliseren.

Binnen deze vijf hoofdcategorieën komen de volgende risico's naar voren.

1. **Kwaliteit en continuïteit van zorg zijn niet gewaarborgd**

Prestatieafspraken en wachtlijstreductie

Prestatieafspraken met zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg en de voorgenomen wachtlijstreductie worden niet gehaald door het ontslag van personeel. De oorzaak daarvoor is de voortdurende financiële onzekerheid voor de zorgaanbieders omdat het Rijk geen helderheid geeft over het beschikbare budget in 2015 waardoor ze hun organisatie al in 2014 gaan afbouwen. Hierdoor is de kans groot dat de wachtlijsten oplopen en de kwaliteit van zorg daalt doordat de latende organisaties over onvoldoende capaciteit en kwaliteit beschikken en niet meer alle zorgproducten aanbieden. Het ultieme gevolg zouden incidenten kunnen zijn.

Maatregelen:

1. Per kwartaal monitoren van uitstroomgegevens. Bij het afwijken van de afgesproken marges wordt een gesprek aangegaan met de betreffende zorgaanbieder of BJU over welke acties we gezamenlijk kunnen nemen om wel binnen de marges te blijven (bijvoorbeeld het aannemen van extra personeel uit de reserves van de zorgaanbieders, aandringen op incentives om personeel te behouden)
2. Aandringen bij regiopartners om snel definitieve transitiearrangementen af te sluiten.
3. Agenderen van het principe 'mens volgt werk' bij IPO en Rijk.

Zolang het Rijk geen duidelijkheid geeft over het budget blijft de onzekerheid bij de zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg bestaan. Eigenlijk heeft de provincie alleen indirecte instrumenten in handen. De effectiviteit van deze instrumenten is zeer beperkt. De gevolgen van dit risico zijn echter wel zeer reëel. Dit speelt bij deze risicocategorie, maar zeker ook bij de volgende.

2. **Infrastructuur blijft niet overeind**

Faillissement van zorgaanbieders

Door de onzekere financiële situatie in 2015 zou een faillissement van één of meerdere zorgaanbieders kunnen plaatsvinden. Hierdoor blijft de zorginfrastructuur niet intact en krijgen niet alle cliënten de zorg die ze nodig hebben. Daarnaast kunnen frictiekosten optreden. Tijdens de Bestuurlijke Adviescommissie Jeugd van het IPO op 19 december 2013 zijn tussen Rijk, gemeenten en provincies afspraken gemaakt waardoor de continuïteit van de BJZ's gewaarborgd blijft. Een faillissement voor BJU is daardoor niet meer aan de orde.

De kans is echter nog steeds aanwezig dat één of meerdere zorgaanbieders failliet gaan. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de zorg. Als er een bepaalde groep zorgproducten niet meer geleverd wordt omdat de aanbieder failliet is, krijgen sommige cliënten niet meer de zorg die ze wel nodig hebben. Ook worden productieafspraken en de wachtlijstreductie niet gehaald.

Maatregelen:

1. Vroegtijdig en regelmatig aandringen bij ministerie op helderheid over de hoogte van het budget.
2. Regelmatig bij regiopartners aandringen op het snel afsluiten van definitieve transitiearrangementen met zorgaanbieders.

Indien er frictiekosten optreden is dat geen verantwoordelijkheid van de provincie. De provincie heeft ruim van te voren aangegeven de subsidierelatie te beëindigen om de zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg de kans te geven zich voor te bereiden op de nieuwe situatie. Wel werken wij op dit moment nauw samen met gemeenten, zorgaanbieders en BJU om de frictiekosten tot het minimum te beperken. De te ontwikkelen Uitwerkingsplannen beleidsvrije ruimte spelen daarin een belangrijke rol.

3. Uitvoeren van wettelijke taken en tegelijkertijd vernieuwen

Dubbele taak jeugdzorgpartners

Bureau Jeugdzorg, de zorgaanbieders en de provincie hebben in 2014 een dubbele taak: uitvoeren wettelijke taken en vernieuwen. Hierdoor ontstaat het risico dat er inefficiëntie in de organisaties sluipt en kunnen prestatieafspraken en inspanningsverplichtingen onder druk komen te staan. Dit kan grote gevolgen hebben voor de kwaliteit van zorg en de hoogte van de wachtlijsten. Aan de andere kant kan ook de zorgvernieuwing die optreedt een aanzuigende werking hebben op nieuwe doelgroepen die nu nog niet in beeld zijn. Hierdoor kunnen wachtlijsten oplopen en hogere kosten ontstaan.

Maatregelen:

1. Voorafgaand aan de op te stellen Uitwerkingsplannen beleidsvrije ruimte (paragraaf 1.1) ontwikkelt de provincie een set heldere criteria waaraan de afspraken tussen gemeenten en zorgaanbieders moeten voldoen. Deze criteria in combinatie met de monitoring van uitstroomgegevens en de omschrijving hoe gemeenten en zorgaanbieders tegemoet komen aan de criteria zijn integraal onderdeel van het regioplan.
2. De provincie kan, beperkt, extra middelen beschikbaar stellen om in het geval van extra vraag, deze te betalen.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Door de vervroegde overdracht, zonder dat ook de bevoegdheden naar een gemeente worden overgedragen, kan onduidelijkheid ontstaan over de uiteindelijke verantwoordelijkheid. De gemeente gaat over het geld en de uitvoering, maar de provincie is nog bestuurlijk verantwoordelijk voor de 2^e lijns zorg.

Maatregel:

1. In de uitwerkingsplannen (paragraaf 1.1) wordt een paragraaf opgenomen die precies de verschillende verantwoordelijkheden beschrijft die elke partij heeft. Het gaat dan om bestuurlijke verantwoordelijkheid, financiële verantwoordelijkheid en uitvoerende verantwoordelijkheid. Ook wordt daarin beschreven wie wat doet in geval van een crisis.

4. Wetgeving

Goedkeuring Jeugdwet in de Eerste kamer

Op dit moment ligt de nieuwe wet Jeugd bij de Eerste Kamer. Het is onvoldoende duidelijk of de Eerste Kamer de wet goed zal keuren. Indien de Kamer de wet niet goedkeurt, dan heeft dit grote gevolgen voor de provincie. Zij blijft dan zeker nog een jaar verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg en zal daar ook operationeel klaar voor moeten zijn met mensen en middelen. Op dit moment is alles gericht op het afbouwen van het operationele apparaat.

Maatregel:

1. Alhoewel de gevolgen groot kunnen zijn voor de provincie, heeft zij weinig tot geen invloed op dit proces. De enige maatregel die zij kan treffen in dit geval, is opschalen naar Provinciale Staten en Rijk en afspraken maken over hoe nu verder.

5. Team Jeugdzorg

Verlies van kwaliteit en kwantiteit bij het provinciale team Jeugdzorg

In het team Jeugdzorg werken betrokken professionals die wel tegen een stootje kunnen. 2014 is echter wel een jaar van afbouw. Mensen vertrekken of worden gedetacheerd, werkzaamheden verschuiven naar de gemeente, motivatie kan zakken, ziekteverzuim zou toe kunnen nemen. Tegelijkertijd wordt van het team wel verwacht dat ze professioneel blijven handelen met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken.

Maatregelen:

1. Incentives instellen waardoor de mensen zich onverminderd blijven inzetten.
2. Werkpakketten zoveel mogelijk standaardiseren zodat mensen vloeiend elkaars werk kunnen overpakken.
3. Budget vrijhouden (egalisereserve) om in voorkomende gevallen makkelijk extra capaciteit in te kunnen huren.
4. Managementtools, zoals programmamanagement en risicomanagement, inzetten om bij een veranderende situatie snel te kunnen beslissen wie wat wanneer gaat doen.

Provincie Utrecht

Postbus 80300, 3508 TH Utrecht

T 030 25 89 111